

29 september 2020
IBEN nr. 12-2020

ING Belgium Economic Newsletter

Na de opleving blijft een echt herstel van de consumptie in België uit

De coronacrisis is nog lang niet voorbij en de lockdown in de lente heeft de Belgische economie zware schade toegebracht. Hoewel iedereen zich intussen weer vrij kan verplaatsen en winkels hun deuren weer hebben geopend, blijft de pandemie het gedrag van de consument sterk beïnvloeden. Om na te gaan hoe sterk precies, vergeleken we de transactiegegevens van de voorbije maanden met die van dezelfde periode vorig jaar. We hebben dat al twee keer eerder gedaan¹, in mei en in juni. De cijfers voor juli en augustus brengen meer duidelijkheid over de blijvende impact van de coronacrisis op het consumentengedrag. In ons onderzoek hebben we 384 miljoen transacties² (geanonimiseerd en samengevoegd) die de klanten van ING tussen 9 maart en 30 augustus 2020 hebben verricht, geanalyseerd en een vergelijking gemaakt met dezelfde periode van 2019.

Opleving, maar geen herstel

Om de impact van de pandemie op de Belgische consument te kunnen begrijpen³, moeten we de periode sinds het begin van de coronacrisis in verschillende delen opsplitsen. Eerst was er de lockdown (16 maart tot en met 10 mei). Daarna volgden versoepelingsperiode A, die begon met de heropening van alle handelszaken (van 11 mei tot en met 7 juni), en versoepelingsperiode B, waarin cafés en restaurants ook weer hun deuren mochten openen (van 8 juni tot en met 5 juli). Ten slotte volgde periode C, die de zomervakantie omvat (6 juli tot en met 30 augustus). Eerste vaststelling: **tijdens de lockdown heeft de Belg flink in zijn variabele uitgaven** (excl. huur, verzekeringen, afbetalingen enz.) **gesnoeid⁴ (-29%), en de situatie heeft zich ondanks de heropening van de economie niet genormaliseerd**. In mei lagen de uitgaven nog altijd 8% onder het niveau van 2019, hoewel winkels intussen weer open waren. In periode B, toen cafés en restaurants ook weer klanten mochten ontvangen, besteedde de consument 15% minder dan in dezelfde periode van 2019. **In juli en augustus lagen de uitgaven van de Belgen nog altijd 8% lager dan in dezelfde periode vorig jaar**. Het aantal transacties vertoont een soortgelijke trend. Hoewel de versoepeling van de lockdown tot een forse opleving heeft geleid, bleef de situatie verre van normaal. Zo lag het aantal transacties in België in juli en augustus nog altijd 6% onder het niveau van 2019 (tegenover -33% tijdens de lockdown). Dat cijfer

De Belgen hebben tijdens de lockdown 29% minder uitgegeven ...

... en de situatie normaliseert zich niet, ondanks de versoepelingsmaatregelen.

In juli en augustus was de consumptie van de Belgen nog altijd 9% lager dan in dezelfde periode vorig jaar.

¹ De resultaten van de eerste studie vindt u [hier](#) en die van de tweede vindt u [hier](#).

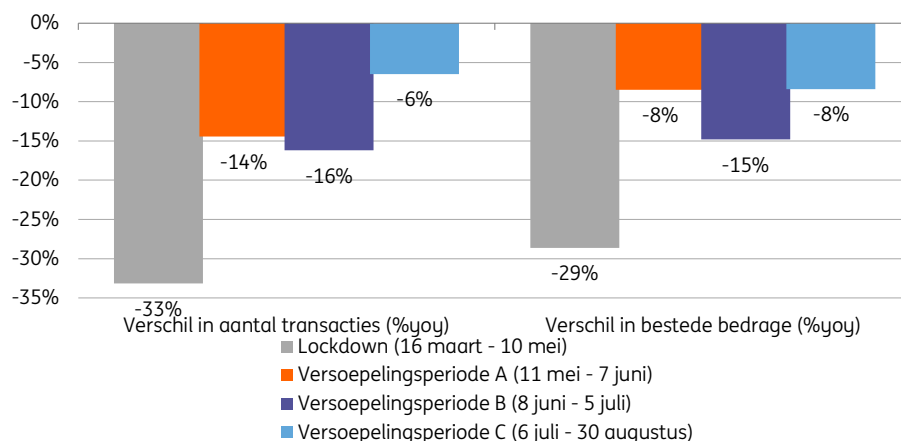
² Het betreft transacties met bankkaarten en bankoverschrijvingen en -transfers. Uitgaven met kredietkaarten werden niet meegerekend.

³ Deze vaststellingen zijn uitsluitend op de transactiegegevens van ING-klanten gebaseerd en zijn dus niet noodzakelijk representatief voor het gedrag van de gehele Belgische bevolking. ING behoort echter tot de vier grootste banken in België qua aantal klanten. De gegevens verschaffen dus interessante informatie over een niet te verwaarlozen deel van de Belgische bevolking en illustreren treffend de economische schok.

⁴ Om de bedragen van een periode met dezelfde periode van het voorgaande jaar te vergelijken (week per week), is het interessanter om zich op de variabele uitgaven te concentreren (en dus huurgelden, leningen, belastingen, verzekeringen enz. uit te sluiten) om kalendereffecten te vermijden. De vaste uitgaven vertegenwoordigen immers een groot deel van de uitgaven (wat bedrag betreft) en worden doorgaans gedaan met automatische transfers, die gekoppeld zijn aan een bepaalde datum (bijvoorbeeld de laatste dag van de maand) in plaats van een specifieke week.

blijft bovendien ongewijzigd wanneer we ook de vaste uitgaven meetellen (uitgaven -9% en aantal transacties -4% in juli en augustus 2020 tegenover de zomer van 2019).

Gr. 1 De variabele uitgaven van de Belgen zijn gestegen, maar liggen nog altijd ruim onder het niveau van vóór de crisis ...

Exclusief vaste uitgaven; vergelijking met dezelfde periode in 2019.

Bron: ING

Bijna vier maanden na de heropening van de handelszaken moeten we vaststellen dat de inhaalbeweging er niet is gekomen en dat de consument nog altijd flink op de rem staat.

Vanuit economisch oogpunt zijn die resultaten verontrustend, ook al komen ze niet echt als een verrassing gezien de andere macro-economische indicatoren. **Na de versoepeling van de lockdown hadden we immers een opleving tot boven het niveau van 2019 kunnen verwachten.** Aangezien de consument tijdens de lockdown heel wat aankopen niet kon doen, kon hij die uitstellen tot in de versoepelingsfase, waardoor het aantal transacties fors zou zijn gestegen ten opzichte van 2019. Maar bijna vier maanden na de heropening van de winkels moeten we vaststellen dat **die inhaalbeweging er niet is gekomen en dat de consument nog altijd flink op de rem staat.** Na de eerste opleving blijft het dus de vraag hoelang het herstel op zich zal laten wachten. Het herstel zal waarschijnlijk erg lang duren en bijzonder traag verlopen, en de kans is klein dat de Belgen snel weer evenveel geld zullen beginnen uit te geven als vóór de crisis. Doordat de Belgische consument zich meer zorgen maakt over de toekomst, spaart hij sinds enkele maanden fors meer uit voorzorg, waardoor hij veel minder spendeert.

Verschillende uitgavencategorieën blijven op een bijzonder laag peil

Sommige uitgavencategorieën zijn sinds de versoepeling van de lockdown nauwelijks gestegen.

Uit een analyse van de verschillende transactiecategorieën blijkt dat verschillende uitgaven zich na de lockdown niet echt hebben hersteld. Dat is bijvoorbeeld het geval voor vakantie-uitgaven (hotels, vakantiewoningen, reisbureaus enz.), die in juli en augustus 53% lager zijn gebleven dan in dezelfde periode vorig jaar. Ook de uitgaven voor vervoer (huurwagens, openbaar vervoer, vliegtuigtickets enz.) liggen een forse 21% lager dan vorig jaar, en bij de diensten voor gezinnen (poetsdiensten, juridische bijstand, notariaat enz.) gaat het om een daling van 11%. Ten slotte, en dat was ook al uit de vorige studies gebleken⁵, hebben de Belgen veel minder cash gebruikt (er is aan geldautomaten 25% minder geld afgehaald dan een jaar geleden).

Zo hebben de Belgen deze zomer 53% minder aan vakantie uitgegeven dan in de zomer van 2019.

⁵ <https://newsroom.ing.be/bijna-zes-op-de-tien-belgen-gebruiken-minder-cash-dan-een-jaar-geleden#>

Tab. 1. Voor verschillende categorieën liggen de uitgaven nog altijd fors lager

	Cash	Kleding en schoonheid	Onderwijs	Buurtwinkels	Diensten voor gezinnen	Kinderen	Vrije tijd	Cafés en restaurants	Supermarkte n	Vervoer	Vakantie	Voertuig
Lockdown (16 maart - 10 mei)	-53%	-57%	-20%	14%	-15%	-68%	-32%	-25%	22%	-49%	-69%	-47%
Versoeplingsperio de A (11 mei - 7 juni)	-36%	13%	-5%	17%	14%	4%	2%	-23%	16%	-31%	-75%	-8%
Versoeplingsperio de B (8 juni - 5 juli)	-29%	-6%	-22%	14%	-14%	-19%	-9%	-4%	-8%	-20%	-64%	2%
Versoeplingsperio de C (6 juli - 30 augustus)	-25%	8%	11%	14%	-11%	0%	1%	0%	5%	-21%	-53%	4%

Procentueel verschil in de uitgaven; vergelijking met dezelfde periode van 2019.

Bron: ING

Buurtwinkels lijken de grote winnaar van deze crisis (uitgaven +14% en aantal transacties +22%).

Buurtwinkels lijken de grote winnaar van deze crisis (uitgaven +14% en aantal transacties +22%). Die sterke prestatie is echter voor een deel het gevolg van het afgenomen gebruik van cash in dat soort winkels en het toegenomen gebruik van bankkaarten (elektronische betalingen zijn in onze cijfers opgenomen, in tegenstelling tot cashbetalingen). In cafés en restaurants lijken de uitgaven weer op het niveau van 2019 te staan, maar dat is vooral door een stijging van de uitgaven per bezoek, want het aantal transacties ligt 16% lager. Een mogelijke oorzaak van die evolutie is dat de Belg dit jaar geen verre reizen heeft kunnen maken en zijn restaurantbudget in tegenstelling tot in 2019 met zijn debetkaart heeft opgebruikt tijdens vakanties in België of Europa.

Tab 2. Het aantal transacties is in een aantal sectoren nog altijd lager dan in 2019

	Cash	Kleding en schoonheid	Onderwijs	Buurtwinkels	Diensten voor gezinnen	Kinderen	Vrije tijd	Cafés en restaurants	Supermarkte n	Vervoer	Vakantie	Voertuig
Lockdown (16 maart - 10 mei)	-64%	-78%	-52%	17%	-21%	-81%	-34%	-68%	-5%	-78%	-62%	-47%
Versoeplingsperio de A (11 mei - 7 juni)	-45%	1%	-51%	26%	-5%	-6%	-11%	-46%	-3%	-51%	-61%	-17%
Versoeplingsperio de B (8 juni - 5 juli)	-33%	-13%	-34%	16%	-9%	-17%	-7%	-26%	-17%	-30%	-40%	-6%
Versoeplingsperio de C (6 juli - 30 augustus)	-28%	3%	-11%	22%	0%	1%	0%	-16%	-5%	-24%	-16%	2%

Evolutie van het aantal verrichte transacties; vergelijking met dezelfde periode van 2019.

Bron: ING

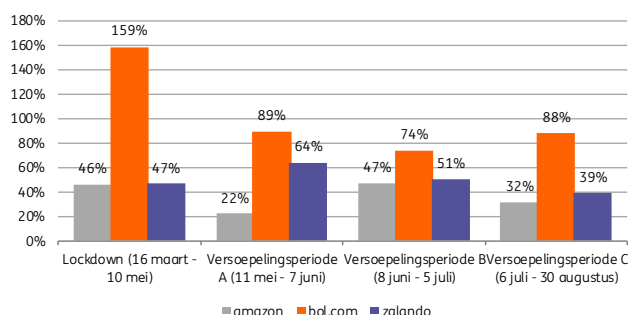
In juli en augustus heeft de Belgische consument in vergelijking met vorig jaar 53% meer uitgegeven bij Amazon, Bol.com en Zalando.

Zijn webshops de grote winnaars van de crisis?

Door de lockdown zagen webshops de bestellingen fors toenemen, waarschijnlijk omdat de consument zijn aankopen die hij vroeger persoonlijk in een winkel deed, maar onmogelijk gemaakt werden door de sluiting van de winkels, gewoon online deed. Heeft de versoepeling van de lockdown een einde aan die trend gemaakt? Dat kunnen we moeilijk bepalen op basis van de bovenstaande transactiegegevens, want die zijn samengevoegd en maken geen onderscheid tussen inkopen bij een webshop of in een fysieke winkel. Uit een analyse van de transacties (alle types: debetkaart, kredietkaart, Bancontact ...) van klanten ten gunste van enkele grote onlineleveranciers kunnen we evenwel een aantal besluiten trekken. Tijdens de lockdown verrichtten de Belgen bij de drie grootste webshops (Amazon, Bol.com en Zalando) 63% meer transacties dan in 2019 en gaven ze 83% meer uit. Vanaf 11 mei, toen de lockdown werd versoepeld, bleven de

cijfers relatief stabiel. De uitgaven en het aantal transacties lagen bij die drie onlinewinkels nog altijd fors hoger dan in dezelfde periode van 2019. **In juli en augustus gaf de Belgische consument bij die drie handelaars 53% meer uit en verrichtte hij 42% meer transacties dan vorig jaar.**

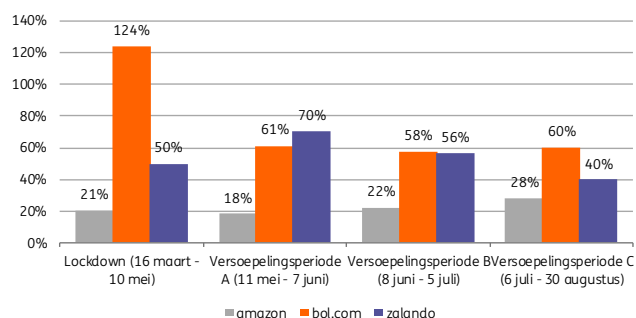
Fig. 2 De bedragen die bij onlinehandels worden uitgegeven, blijven bijzonder hoog ...

Uitgegeven bedragen (via kredietkaart, debetkaart en Bancontact); vergelijking met dezelfde periode van 2019.

Bron: ING

Fig. 3 ... net als het aantal transacties.

Aantal verrichte transacties (via kredietkaart, debetkaart en Bancontact); vergelijking met dezelfde periode van 2019.

Bron: ING

Er zijn tijdens de lockdown nieuwe gewoonten ontstaan, en die lijken blijvend.

De transactiegegevens bevestigen dat een opleving niet hetzelfde is als een herstel ...

... hoewel de Belgen sinds de versoepeling van de lockdown weer meer uitgeven, is de situatie nog lang niet normaal.

Het ziet er dus naar uit dat de consument tijdens de lockdown nieuwe gewoonten heeft aangenomen door steeds meer aankopen online te doen, en dat die nieuwe gewoonten ook zullen blijven. We mogen wel niet vergeten dat onze analyse alleen maar gebaseerd is op aanbieders van producten, niet op dienstverleners, die veel sterker onder de coronacrisis hebben geleden. Volgens een onderzoek van BeCommerce⁶ heeft de forse stijging van de onlineverkoop van producten in de eerste helft van 2020 de forse daling van de onlineverkoop van diensten (zoals reizen, vliegtuigtickets en tickets voor evenementen en attracties) niet kunnen compenseren.

Conclusie

Net als de andere macro-economische indicatoren wijst de analyse van de transactiegegevens van de Belgische consument op een belangrijk feit: een opleving is niet hetzelfde als een herstel. Sinds de versoepeling laten de Belgen weliswaar meer geld rollen dan tijdens de lockdown, maar het niveau van vóór de crisis is nog veraf. Bovendien is de inhaalbeweging die men kon verwachten als gevolg van uitgaven die tijdens de lockdown werden uitgesteld, nergens in de gegevens te zien. Gezien de versombering van de economische vooruitzichten en de toenemende vrees van werknemers om hun baan te verliezen, zullen de consumentenbestedingen in België de komende maanden hoogstwaarschijnlijk onder het niveau van vóór de crisis blijven. Het ziet er dus sterk naar uit dat het herstel langgerekt en bijzonder traag zal verlopen.

⁶ https://becommerce.odoo.com/en_US/mm-q2/s1-2020

Disclaimer

Deze publicatie, opgesteld door de afdeling Economische en Financiële Analyse van ING België N.V. ("ING") is uitsluitend bedoeld ter informatie en houdt geen rekening met de beleggingsdoelstellingen, financiële situatie of middelen van een bepaalde gebruiker. De informatie in deze publicatie is geen aanbeveling om te beleggen en is geen juridisch, fiscaal of beleggingsadvies noch een aanbod of uitnodiging om financiële instrumenten te kopen of te verkopen. Alle redelijke maatregelen werden genomen om ervoor te zorgen dat deze publicatie niet onwaar of misleidend is, maar ING kan niet garanderen dat de informatie volledig is of de informatie meegegeeld door derden correct is. ING is niet aansprakelijk voor directe, indirecte of gevolgschade die voortvloeit uit het gebruik van deze publicatie, behoudens grove tekortkomingen door ING. Tenzij anders vermeld, zijn eventuele opinies, voorspellingen of schattingen uitsluitend toe te rekenen aan de auteur(s), zoals deze gelden op de publicatiedatum. Bovendien kunnen deze zonder voorafgaande kennisgeving worden gewijzigd.

Mogelijk is de verspreiding van deze publicatie onderworpen aan wettelijke of reglementaire beperkingen in verschillende rechtsgebieden en wie die deze publicatie in handen krijgt, dient zich te informeren over, en zich te houden aan, deze beperkingen.

Op dit rapport zijn auteurs- en databankrechten van toepassing en dit rapport mag niet gereproduceerd, verspreid of gepubliceerd worden voor welke doeleinden dan ook zonder de voorafgaandelijke, uitdrukkelijke en schriftelijke toestemming van ING. Alle rechten voorbehouden. Alle rechten voorbehouden. Aan de publicerende juridische entiteit, ING België N.V is vergunning verleend door de Nationale Bank van België en zij staat onder toezicht van de Europese Centrale Bank (ECB), de Nationale Bank van België (NBB) en de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten (FSMA). ING België N.V. is opgericht in België (ondernemingsnummer 0403.200.393 te Brussel).

Voor Amerikaanse beleggers: wie deze publicatie wenst te bespreken of transacties wenst uit te voeren met de effecten die hierin besproken werden, dient contact op te nemen met ING Financial Markets LLC, dat lid is van de NYSE, FINRA en SIPC en onderdeel is van ING, en dat de verantwoordelijkheid draagt voor de verspreiding van dit rapport in de Verenigde Staten conform de toepasselijke voorschriften.

Verantwoordelijke uitgever: Peter Vanden Houte, Marnixlaan 24, 1000 Brussel, België.